Lausunto: 95/2023 vp Hallituksen esitys laiksi raideliikennelain ja liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Raideliikennelakiin esitetään muutosta, että ratamaksun perusmaksua voitaisiin korottaa enimmillään viisinkertaiseksi voimassa olevan ratamaksun perusmaksun tasoon nähden. Ehdotetun muutoksen tavoitteena on saada ratamaksun perusmaksun investointiperusteisesta nykyistä toimivampi rahoituskeino rataverkon investointien rahoituksessa.

Yhteinen Toimialaliitto ry näkee, että ratamaksun nostolla voi olla merkittäviä vaikutuksia raideliikenteen kilpailukykyyn. Periaatteessa hyväksymme lisärahoituksen, että kun tehdään raideliikenteen toimintaedellytyksiä ja palvelutasoa parantava investointi, niin siihen liittyy myös määräaikaiset korotetut maksut. Tavoitteemme on ratainfran kehittäminen, mihin nykyinen valtion rahoitus ei oikein riitä.

Näemme kuitenkin, että **päätettäessä korotuksista on tehtävä hyvin huolellinen kokonaisarviointi kilpailukyvyn näkökulmasta muihin liikennemuotoihin nähden, ettei investoinnit lopeta vaan edesauttavat raidekuljetuksia**. Suomessa on järkevää hoitaa osa kuljetuksista raiteilla, mm. raskaammat ja luontaisesti sisämaasta satamaan vedot ja toisinpäin, missä perusinfra on jo olemassa ja sitä kannattaa kehittää. Kun maksutasoja perusteellaan lakiesityksen mukaisesti kirjallisesti, **perusteluissa on tuotava esille sellainen toimintatapa, ettei raideliikenne menetä kilpailukykyä**. Kilpailukyvyn arviointi voi pitää myös sisällään laajemman saavutettavuuden näkökohtia rataverkolla, eikä yksittäisessä yhteysvälissä.

Kiinnitämme lakiesityksessä huomiota huoleen, että **Digiradan investointikustannuksia** alettaisiin lainmuutoksen avulla maksattamaan yhä enemmän raidetoimijoilla. Kyseessä on mittava investointi roll-out-vuosina ja se pitää sinänsä kehitysmahdollisuuksia alalle. **Kustannustaakkaa ei tule valuttaa operoiville yhtiöille, kun niiden saama hyöty olisi suhteellisen pieni.** Jo nykyisessä kehityskulussa operoiville yrityksille on tulossa huomattava kustannus kulunvalvontalaitteista. Lainmuutoksen ei tulisi luoda automaattia, että ratamaksukorotuksilla rahoitetaan kukin Digi-radan osahanke.

Perusnäkemyksemme on, että rataverkon ylläpito ja kehittäminen tulee tehdä valtion väylärahoituksella. Yksittäisissä investointihankkeissa määräaikainen ratamaksun korotus on mahdollinen, kunhan sen perusteet kestävät raidemarkkinan kilpailukyvyn ylläpitämisen.

Lisätiedot: jouni.lind@ytl.fi p. 050 521 3305